

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Mirosław Major

Protokolant Stażysta Agnieszka Schedler-Muszyńska

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2017 r. w Poznaniu

odwołania **M. O.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

z dnia 14 marca 2016 r., nr (...)

w sprawie **M. O.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu

1) oddala odwołanie,

2) zasądza od odwołującego na rzecz pozwanego organu rentowego kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 marca 2016 r., nr (...), na podstawie art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) oraz na podstawie art. 11 ust. 3 lit. a i art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004r w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166/1 z 30.04.2004r., str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem podstawowym i art. 3 ust. 2, art. 16 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 (Dz. Urz. UE L 284/43 z 30.10.2009r., str. 1, z późn. zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. stwierdził, że M. O. podlega ustawodawstwu polskiemu od dnia 29 lipca 2013 r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w dniu 6 sierpnia 2013 r. M. O. złożył oświadczenie na okoliczność wyrejstrowania z ubezpieczeń społecznych, z którego wynika, iż od dnia 29 lipca 2013 r. prowadzi w Polsce jednoosobową działalność gospodarczą oraz jest pracownikiem najemnym w firmie posiadającej siedzibę na terenie Wielkiej Brytanii. Dla potwierdzenia faktu zatrudnienia na terenie Wielkiej Brytanii przedłożył kserokopię umowy o pracę z firmą (...) oraz zaświadczenie o zatrudnieniu u tego pracodawcy. W związku z powyższym organ rentowy zobowiązał ubezpieczonego do złożenia dodatkowych wyjaśnień oraz dokumentów na okoliczność aktywności zawodowej na terenie Wielkiej Brytanii oraz miejsca zamieszkania. W odpowiedzi na powyższe zobowiązanie M. O. wyjaśnił, że świadczy pracę na rzecz pracodawcy brytyjskiego za pomocą łącza (...) poprzez kanał internetowy, natomiast zgodnie z prawem brytyjskim miejscem świadczenia pracy jest miejsce położenia serwera pracodawcy, a taki znajduje się na terenie Wielkiej Brytanii. Kolejno organ rentowy wyjaśnił, że jako instytucja właściwa do ustalenia właściwego ustawodawstwa wystąpił do brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej o potwierdzenie faktu

zgłoszenia M. O. do ubezpieczeń społecznych jako pracownika najemnego na terenie Wielkiej Brytanii od dnia 29 lipca 2013 r. W odpowiedzi instytucja brytyjska poinformowała, że według posiadanych danych firma (...) oraz jej pracownicy nie prowadzą czynności związanych z działalnością gospodarczą na terenie Wielkiej Brytanii. W trakcie postępowania instytucja brytyjska ustaliła, że (...) jest nazwą jednoosobowej działalności prowadzonej na własny rachunek założonej przez obywatela polskiego, K. K.. Natomiast adres firmy: 207 (...), 3rd (...), W1B 3HH L. został zidentyfikowany jako adres biura wirtualnego używany wyłącznie do przekazywania korespondencji i nie znaleziono żadnych fizycznych dowodów na działalność firmy. Na korespondencję kierowaną do firmy instytucja brytyjska nie otrzymała żadnej odpowiedzi. Firma podlega obowiązkowi przekazywania formularza ubezpieczeń społecznych do opłacania ubezpieczeń i podatku za pracowników, jednak nie opłaciła żadnych składek. Osoby zatrudniane przez (...) wykonują swoje obowiązki zdalnie, pozostając w Polsce. Nadto instytucja brytyjska potwierdziła, że M. O. nie posiada brytyjskiego numeru ubezpieczenia. W świetle powyższych ustaleń instytucja brytyjska uznała, że wobec M. O. zastosowanie mają przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych państwa wykonywania działalności na własny rachunek. W ocenie organu rentowego przedłożone przez M. O. dokumenty dotyczące podjęcia i wykonywania pracy na terenie Wielkiej Brytanii pozostają w sprzeczności z ustaleniami dokonanyymi przez instytucję brytyjską. Nadto organ rentowy zwrócił uwagę, że ubezpieczony nie uzyskał dokumentów potwierdzających zastosowanie wobec niego przepisów brytyjskich. W oparciu o ustalenia brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej organ rentowy ustalił dla M. O. od dnia 29 lipca 2013 r. ustawodawstwo polskie.

Od powyższej decyzji, w trybie i terminie przewidzianym ustawą, odwołanie złożył M. O. domagając się jej zmiany poprzez stwierdzenie, że z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej nie podlega do 29 lipca 2013 r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

W uzasadnieniu odwołania wskazano, że firma (...) nie deleguje pracowników z Wielkiej Brytanii za granicę i w związku z tym nie jest zarejestrowana w brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej, albowiem nie ma takiego obowiązku. Kolejno odwołujący wskazał, że jest zatrudniony do pracy zdalnej za pomocą łącza (...), rekrutacja prowadzona jest przez Internet, natomiast miejsce pracy zmienia się w zależności od zapotrzebowania wykonywanie testów połączeń odbywa się w różnych krajach Unii Europejskiej z wyłączeniem Polski i Wielkiej Brytanii. W ocenie odwołującego stan prawny i fakt zarejestrowania pracodawcy pod wirtualnym adresem nie ma znaczenia i nie powinien mieć wpływu na sytuację osób u niego zatrudnionych. Z powołaniem na przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady WE nr 883/2004 podniósł, że osoba wykonująca pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje pracę najemną.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując dotychczasową argumentację, a nadto wniósł o zasądzenie od odwołującego na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie w dniu 3 listopada 2016 r. odwołujący udzielił pełnomocnictwa procesowego do działania w niniejszej sprawie radcy prawnemu A. S..

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. O. od 1 marca 2007 r. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie działalności związanej z zarządzaniem urządzeniami informatycznymi.

W dniu 6 sierpnia 2013 r. do organu rentowego wpłynęło oświadczenie M. O. o podjęciu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę u pracodawcy mającego siedzibę na terenie Wielkiej Brytanii, wskazując przy tym, że w tej sytuacji podlega ustawodawstwu brytyjskiemu.

Pismem z dnia 4 grudnia 2013 r. organ rentowy wezwał M. O. do przekazania dokumentów oraz złożenia wyjaśnień na okoliczność ustalenia właściwego ustawodawstwa.

Pismem z dnia 5 grudnia 2013 r. organ rentowy zwrócił się do brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej o potwierdzenie, czy M. O. jest objęty ubezpieczeniem społecznym w Wielkiej Brytanii z tytułu pracy najemnej od dnia 29 lipca 2013 r.

Pismem z dnia 9 grudnia 2013 r. brytyjska instytucja ubezpieczeniowa poinformowała organ rentowy, że według posiadanych danych firma (...) oraz jej pracownicy nie prowadzą czynności związanych z działalnością gospodarczą na terenie Wielkiej Brytanii, a odwołujący nie posiada brytyjskiego numeru ubezpieczenia. Instytucja brytyjska przekazała także, że według jej ustaleń (...) jest nazwą jednoosobowej działalności prowadzonej na własny rachunek założonej przez obywatela polskiego, K. K., natomiast adres firmy: 207 (...), 3rd (...), W1B 3HH L. został zidentyfikowany jako adres biura wirtualnego używany wyłącznie do przekazywania korespondencji i nie znaleziono żadnych fizycznych dowodów na działalność firmy. Na korespondencję kierowaną do firmy instytucja brytyjska nie otrzymała żadnej odpowiedzi. Brytyjska instytucja ubezpieczeniowa wyjaśniła także, że zgodnie z jej ustaleniami (...) pomaga obywatelom Polski ominąć ustawodawstwo polskie dotyczące prowadzenia działalności przez uzyskanie formularza A1 w Wielkiej Brytanii, w związku z czym brytyjska instytucja nie będzie wydawać formularza A1 pracownikom (...) i nie będą oni podlegać ustawodawstwu Wielkiej Brytanii, a w związku z prowadzonymi przez nich działalnościami na własnych rachunek w Polsce, będą podlegać polskiemu ustawodawstwu.

W piśmie wyjaśniającym wniesionym do ZUS w dniu 23 grudnia 2013 r. M. O. oświadczył, że od dnia 29 lipca 2013 r. jest zatrudniony przez (...) z siedzibą w Wielkiej Brytanii, a praca świadczona jest za pomocą łącza (...) poprzez kanał internetowy. Wraz z pismem odwołujący przedłożył umowę o pracę datowaną na dzień 30 lipca 2013 r., w której jako strony oznaczono (...) z siedzibą mieszczącą się przy 207 Regent S., L., W1B 3HH jako pracodawcę i M. O. jako pracownika. W umowie przewidziano zatrudnienie odwołującego na stanowisku administratora sieci na czas nieokreślony od dnia 29 lipca 2013 r., zaś jako cel zatrudnienia wskazano sprawdzanie połączenia internetowego i pracy serwera (...) dostarczanej przez pracodawcę. Zgodnie z postanowieniami umowy pracownik miał wykonywać pracę zdalnie, bez określonego miejsca pracy, przy użyciu (...) firmy (...) pod adresem IP 78.137.113.16 (serwer M.). Nadto odwołujący przedstawił zaświadczenie o zatrudnieniu wystawione (...).

Pismem z dnia 24 listopada 2014 r. organ rentowy ustalił, że w stosunku do odwołującego zastosowanie ma ustawodawstwo polskie.

W piśmie datowanym na dzień 7 grudnia 2014 r. M. O. wyjaśnił, że Euro-Lex/ (...) Ltd. nie deleguje pracowników za granicę i z tego względu nie jest zarejestrowana w brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej. Jednocześnie podał, że został zatrudniony do pracy zdalnej za pomocą łącza (...), a miejscem pracy jest sieć (...) w krajach Unii Europejskiej, a w praktyce wykonuje pracę w kraju siedziby pracodawcy, jak również na terenie innych krajów Unii Europejskiej, jednak nie na terenie Polski.

W piśmie z dnia 1 września 2015 r. organ rentowy stwierdził brak podstaw do zmiany stanowiska w kwestii ustalonego wobec M. O. polskiego ustawodawstwa od dnia 29 lipca 2013 r. i poinformował ubezpieczonego o jego prawie do wystąpienia z wnioskiem o wydanie decyzji w tym zakresie.

W odpowiedzi na powyższe ubezpieczony wniósł do organu rentowego pismo datowane na 20 września 2015 r. tytułowane jako odwołanie od decyzji ZUS z dnia 24 listopada 2014 r., do którego dołączone zostały: dokument mający stanowić potwierdzenie nadania brytyjskiego numeru ubezpieczenia datowany na 7 grudnia 2013 r., umowę o pracę z (...) datowaną na 30 lipca 2013 r. oraz zaświadczenie wystawione przez (...) (były to te same dokumenty co na wcześniejszym etapie postępowania), umowę o pracę z (...) Ltd. datowaną na 1 września 2014 r. oraz zaświadczenie wystawione przez ten podmiot, potwierdzenia wypłaty wynagrodzenia, na których nie wskazano, aby zostały opłacone podatek i składka na ubezpieczenie społeczne.

Pismem z dnia 18 stycznia 2016 r. M. O. złożył wniosek o wydanie decyzji w przedmiocie niepodlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej.

W dniu 14 marca 2016 r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

M. O. nie został objęty ubezpieczeniem społecznym w żadnym państwie europejskim.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w niniejszej sprawie (k. 4, 21, 22-24, 25-28) i w aktach organu rentowego, które w większości uznał za w pełni wiarygodne, gdyż zostały one sporządzone przez powołane do tego osoby, w ramach przysługujących im kompetencji oraz w przewidzianej przez prawo formie.

Ważkie znaczenie miały w szczególności dokumenty zawarte w aktach organu rentowego w zakresie, w jakim potwierdzały one przeprowadzone z udziałem organu rentowego oraz brytyjskiej instytucji właściwej procedury ustalania ustawodawstwa właściwego zgodnie z art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.U.E.L 2009.284.1 - dalej: „rozporządzenie wykonawcze”). Ze zgromadzonych w aktach rentowych dokumentów wnioskować należało, że organ rentowy zastosował wytyczne z ww. art. 16. W odpowiedzi na złożone w dniu 6 sierpnia 2013 r. oświadczenie organ rentowy wezwał M. O. do przedłożenia informacji oraz dokumentów wskazujących na element transgraniczny wykonywanej przez niego pracy (pismo z dnia 4 grudnia 2013 r.). Jednocześnie zwrócił się do brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej jako właściwej instytucji Państwa Członkowskiego o potwierdzenie czy M. O. jest objęty ubezpieczeniem społecznym w Wielkiej Brytanii z tytułu pracy najemnej od dnia 29 lipca 2013 r. (pismo z dnia 5 grudnia 2013 r.). Należy przy tym zwrócić uwagę, że organ rentowy wcześniej uzyskał odpowiedź zwrotną od brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej, która w piśmie z dnia 9 grudnia 2013 r. stwierdziła brak podstaw do objęcia odwołującego ubezpieczeniem społecznym w Wielkiej Brytanii z uwagi na fikcyjność zatrudnienia i jednocześnie kategorycznie oświadczyła, iż żaden z pracowników (...), w tym M. O., nie otrzymają zaświadczenia A1. Z kolei odpowiedź od M. O. wraz z dokumentami mającymi potwierdzać zatrudnienie na terenie Wielkiej Brytanii nastąpiła dopiero w piśmie z dnia 23 grudnia 2013 r., kiedy to organ rentowy dysponował już informacjami przekazanymi przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową. W związku z powyższym nie sposób zarzucić organowi rentowemu, że nie dokonał wstępnego tymczasowego określenia właściwego ustawodawstwa stosownie do treści art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego. Najpierw bowiem nie dysponował dokumentami i informacjami pozwalającymi na takie wstępne określenie, a następnie posiadał już stanowisko wyrażone przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową, co pozwalało na ostateczne określenie właściwego ustawodawstwa (pismo z dnia 24 listopada 2014 r.). W świetle powyższych dowodów nie ulega wątpliwości, że procedura ustalania ustawodawstwa właściwego zgodnie z art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 została w sprawie M. O. zachowana.

Pozostałe dokumenty przedłożone w sprawie, w szczególności umowy o pracę z 30 lipca 2013 r. i 1 września 2014 r., zaświadczenia o zatrudnieniu wystawione przez (...) oraz (...) Ltd., potwierdzenia wypłat, dokument dotyczący nadania numeru ubezpieczenia nie mogły stanowić dowodu na okoliczność wykonywania przez odwołującego pracy na terytorium Wielkiej Brytanii, ani też dowodu na okoliczności ich nieuwzględnienia przez właściwą instytucję brytyjską w toku postępowania w przedmiocie objęcia odwołującego brytyjskim systemem ubezpieczenia społecznego. Trybunał (...) w Luksemburgu w wyroku z dnia 26 stycznia 2006 r. w sprawie C-2/05 oraz w wyroku z dnia 4 października 2012 r. w sprawie o sygn. C-115/11 stwierdził, że sąd krajowy (polski) nie jest uprawniony do podważania stanowiska właściwej instytucji ubezpieczeniowej Państwa Członkowskiego który, w oparciu o własne ustalenia, odmówił ubezpieczonemu wystawienia formularza A1. (...) takie byłoby niezgodne z przyjętymi przez państwa członkowskie Unii Europejskiej zasadami, w tym wskazaną przez Trybunał w Luksemburgu zasadą lojalnej współpracy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 kwietnia 2015 r. sygn. akt III AUa 1934/14). Nadto, przedłożone przez odwołującego dokumenty budzą wątpliwości uniemożliwiające nadanie im przymiotu wiarygodności, albowiem dokument mający potwierdzać nadanie odwołującemu brytyjskiego numeru ubezpieczenia stanowił jedynie niewiarygodną kserokopię i to w dodatku nie obejmującą całego dokumentu, przez co nie można zweryfikować, kto jest autorem tegoż dokumentu. Z kolei umowa o pracę i zaświadczenie wystawione przez (...) Ltd pozostają w sprzeczności z zeznaniami odwołującego, który najpierw twierdził, że jest to jedynie nazwa oprogramowania wykorzystywanego przez niego w pracy, a następnie nie potrafił w sposób logiczny wyjaśnić, w jaki sposób doszło do zamiany kontraktu z (...) na kontrakt z (...) Ltd. Z kolei dokument w postaci kserokopii listu od (...) Business (...) (brytyjskiego organu systemu zdrowotnego) datowanego na dzień 7 lipca 2015 r., do którego dołączono europejską kartę ubezpieczenia zdrowotnego, świadczy jedynie o objęciu M. O. jedynie ubezpieczeniem zdrowotnym na terenie Wielkiej Brytanii, natomiast w żaden sposób nie świadczy o

objęciu go także ubezpieczeniem społecznym, co zresztą przyznał odwołujący w swoich zeznaniach na rozprawie w dniu 26 stycznia 2017 r. Natomiast przedłożone przez odwołującego potwierdzenia wypłaty wynagrodzenia oraz karty podatkowe za lata 2014 i 2015 nie dowodzą objęcia M. O. brytyjskim ubezpieczeniem społecznym, wszak z ich treści wynika, że nie były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne, co pozostaje w zbieżności z treścią pisma brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej.

Podobnie rzecz się miała z zeznaniami odwołującego – one również nie mogły stanowić dowodu na okoliczność wykonywania przez odwołującego pracy na terytorium Wielkiej Brytanii, ani też dowodu na okoliczności ich nieuwzględnienia przez właściwą instytucję brytyjską w toku postępowania w przedmiocie objęcia odwołującego brytyjskim systemem ubezpieczenia społecznego z przyczyn powyżej omówionych. Nadto zeznaniom odwołującego Sąd nie dał wiary, albowiem były one niespójne i wewnętrznie sprzeczne, a nadto pozostawały w sprzeczności ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, w tym także z dokumentami przedłożonymi przez samego odwołującego, jak choćby dokumentami wskazującymi na zatrudnienie w (...) Ltd. Poza tym odwołujący zeznał, że nie przedkładał organowi rentowemu dokumentu potwierdzającego nadanie brytyjskiego numeru ubezpieczenia, podczas gdy w aktach rentowych znajduje się pismo wniesione przez odwołującego tytułowane jako odwołanie od decyzji z dnia 24 listopada 2014 r., do którego dołączono dokument dotyczących numeru ubezpieczenia, z którego - w ocenie odwołującego - miało wynikać, że taki numer został mu nadany. Nadto wbrew wcześniejszym twierdzeniom, odwołujący na rozprawie w dniu 3 listopada 2016 r. zeznał, że miejsce wykonywania pracy jest w Polsce, zaś w dalszej części zeznań podał, że nie wykonywał pracy w innych państwach niż Wielka Brytania i Francja. Poza tym na kolejnej rozprawie w dniu 26 stycznia 2017 r. twierdził, że od czerwca 2014 r. pracował na serwerach zlokalizowanych na terenie Francji i Niemiec. Powyższe twierdzenia podnoszone przez odwołującego pozostają ze sobą w jaskrawej sprzeczności. Nadto odwołujący zeznał, że we wrześniu 2015 r. zawarł kontrakt z (...) Ltd, podczas gdy organowi rentowemu przedłożył kopię umowy datowanej na 1 września 2014 r. Dodatkowo również w przedłożonym przez odwołującego zaświadczeniu o zatrudnieniu wystawionym przez (...) Ltd wskazano, że jest on zatrudniony od 1 września 2014 r., co kategorycznie zaprzecza jego twierdzeniom. Na domiar tego odwołujący z jednej strony twierdził, że kontrakt z (...) Ltd zastąpił kontrakt z (...), jednakże nie był w stanie logicznie wyjaśnić, w jaki sposób do tego doszło, bowiem twierdził, że były zawarte dwie umowy i jednocześnie zaprzeczył, aby nastąpiło wypowiedzenie umowy (...).

W ocenie Sądu, jako wiarygodne należy ocenić jedynie zeznanie odwołującego, w którym stwierdził, że nie został objęty ubezpieczeniem społecznym w żadnym państwie europejskim.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że poza przedmiotem sporu pozostawała okoliczność prowadzenia przez odwołującego pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie Polski, wszak odwołujący w żaden sposób nie zaprzeczył temu faktowi.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. O. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do rozstrzygnięcia, czy organ rentowy słusznie ustalił, że w okresie od dnia 29 lipca 2013 r. właściwym ustawodawstwem dla M. O. jest ustawodawstwo polskie.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że począwszy od dnia 1 maja 2010 r. sytuacja, w której osoba w jednym państwie członkowskim wykonuje działalność gospodarczą, zaś w innym kraju pracuje na podstawie umowy o pracę jest uregulowana w przepisach art. 11 oraz art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. (...).166.1, Dz.U.U.E-sp.05-5-72). Zgodnie z powyższymi uregulowaniami osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego, natomiast osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku

Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami ust. 1. Zaznaczyć również należy, że z tym dniem uchylone zostało poprzednio obowiązujące rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71.

Stosownie do art. 1 pkt a), b) i l) ww. Rozporządzenia, do celów jego stosowania:

a) określenie „praca najemna” oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów stosowania ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce;

b) określenie „działalność na własny rachunek” oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce;

l) określenie „ustawodawstwo” oznacza, w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego, przepisy ustawowe, wykonawcze i inne oraz obowiązujące środki wykonawcze odnoszące się do działów systemu zabezpieczenia społecznego, objętych art. 3 ust. 1; określenie to nie obejmuje postanowień umownych innych niż te, które służą wykonaniu obowiązku ubezpieczeniowego wynikającego z przepisów ustawowych i wykonawczych, o których mowa w poprzednim akapicie, lub które były przedmiotem decyzji władz publicznych, która nadała im charakter obligatoryjny lub rozszerzyła ich zakres, pod warunkiem że zainteresowane Państwo Członkowskie złoży oświadczenie i powiadomi o tym Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i Przewodniczącego Rady Unii Europejskiej. Oświadczenie takie publikowane jest w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

W niniejszej sprawie ubezpieczony M. O. domagał się ustalenia wobec niego ustawodawstwa właściwego informując, że prowadzi działalność gospodarczą na terenie Polski i jednocześnie wykonuje pracę najemną na podstawie stosunku pracy z pracodawcą brytyjskim. Istotnym okazało się zatem wykazanie czy ubezpieczony wszedł w stosunki ubezpieczenia społecznego o charakterze transgranicznym przez jednoczesne wykonywanie działalności (pracy) w różnych państwach i konieczne tym samym stało się zbadanie, czy spełnia warunki ubezpieczenia ustanowione przez system zabezpieczenia społecznego w prawie krajowym wskazanym przez normy kolizyjne jako właściwe (por. wyrok ETS z dnia 15 grudnia 1976 r., 39/76, L.J. M., (...), s. 1901, wyrok z dnia 10 marca 2011 r., C-516/09, T. B., Dz.Urz. UE 2011/C 139, poz. 11).

Ze względu na różnice między ustawodawstwami krajowymi co do określenia przedmiotu ubezpieczenia społecznego wprowadzono zasadę, że uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w jednym państwie członkowskim nie może w żaden sposób sprawiać, iż właściwym dla nich stanie się inne państwo, ani że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo (pkt 11 preambuły rozporządzenia nr 883/2004).

Określenie ustawodawstwa właściwego wskazującego na instytucję miejsca świadczenia pracy najemnej wyłącza ocenę przez instytucję miejsca zamieszkania, czy stosunek prawny będący podstawą objęcia ubezpieczeniem społecznym w kraju świadczenia pracy jest ważny według prawa miejsca zamieszkania ubezpieczonego (wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 r. II UK 333/12, OSNP 2014/3/47, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014 r. sygn. akt I UK 275/13, LEX nr 1448398, G. Prawna (...), wyrok SN z dnia 11 września 2014r., II UK 587/13 i wyrok SN z dnia 23 sierpnia 2007r., wyrok SA w Szczecinie z dnia 20.03.2014r., III AUa 770/13, w W. z dnia 18.02.2014r., III AUa 2923/12, w R. z dnia 30.01.2014r., III AUa 1034/13).

W uzasadnieniu wyroku z dnia 11 września 2014 r., II UK 587/13, Sąd Najwyższy podkreślił: Ubezpieczona domagała się ustalenia wobec niej ustawodawstwa właściwego, informując, że jednocześnie prowadzi działalność gospodarczą na terytorium Polski (w Polsce ma też miejsce zamieszkania) oraz wykonuje pracę najemną na podstawie stosunku pracy z pracodawcą słowackim. Istotne jest zatem, że weszła w stosunki ubezpieczenia społecznego o charakterze transgranicznym przez jednoczesne wykonywanie działalności w różnych państwach i konieczne jest zbadanie, czy spełnia warunki ubezpieczenia ustanowione przez system zabezpieczenia społecznego w prawie krajowym wskazanym przez normy kolizyjne jako właściwe (por. wyrok ETS z dnia 15 grudnia 1976 r., C-39/76, L.J. M., (...) 1976 s. 1901, wyrok (...) z dnia 10 marca 2011 r., C-516/09, T. B., C 139/8 Dz.Urz.UE 2011/C 139, poz. 11). W tym wypadku organ

ubezpieczeń społecznych miejsca zamieszkania ubezpieczonej był uprawniony tylko do wskazania ustawodawstwa właściwego stosownie do art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2007 r., I UK 68/07, OSNP 2008 nr 19-20, poz. 300), nie miał natomiast kompetencji do oceny zaistnienia stosunku ubezpieczenia w sensie prawnym. Ocena ta mogła nastąpić wyłącznie na podstawie wskazanego przez normę kolizyjną przepisów miejsca świadczenia pracy i mogła być dokonana tylko przez organ władny te przepisy stosować. Sąd krajowy, podobnie jak krajowy organ rentowy, nie może badać zasadności odmowy uznania za ważną umowy o pracę w innym kraju członkowskim. Zatem ustalenie w tym zakresie przynależy wyłącznie do kompetencji właściwych instytucji miejsca wykonywania pracy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 kwietnia 2015 r., III AUa 1934/14). W konsekwencji odwołująca nie mogła wykazywać przed organem rentowym, ani polskim sądem, że z tytułu umowy o pracę podlegała ubezpieczeniom społecznym na Litwie. Podobnie, ani organ rentowy, ani sąd krajowy nie są władne do kwestionowania trybu, w jakim instytucja innego państwa członkowskiego dokonała ustalenia podlegania ustawodawstwu właściwemu ze względu na tę instytucję. To obowiązkiem wnioskodawcy było przedstawić dokument A1, w tym wyczerpać wszelkie możliwe środki prawne dla uzyskania ww. zaświadczenia.

Wymaga w tym zakresie zaznaczenia, że w analogicznej sprawie o ustalenie właściwego ustawodawstwa, gdy wnioskodawca miał pracować w Wielkiej Brytanii i prowadzić działalność gospodarczą na terenie Polski, Sąd Apelacyjny w Poznaniu, podkreślił, że zgadza się ze stanowiskiem Sądu I instancji, iż odwołujący nie przedłożył wymaganych prawem dokumentów potwierdzających podleganie innemu ustawodawstwu z zakresu zabezpieczenia społecznego, niż polskiemu, a zatem nie wykazał, wbrew regule wynikającej z art. 6 k.c., okoliczności przeciwnych twierdzeniu ZUS, że w spornym okresie nie podlegał ustawodawstwu z zakresu zabezpieczenia społecznego innego kraju Unii Europejskiej niż Polska (wyrok SA w Poznaniu z dnia 26 sierpnia 2015r., III AUa 1983/14).

W myśl natomiast art. 19 ust. 2 tego rozporządzenia, na wniosek zainteresowanego lub pracodawcy instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie, zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia podstawowego, poświadcza, że to ustawodawstwo ma zastosowanie, oraz w stosownych przypadkach wskazuje, jak długo i na jakich warunkach ma ono zastosowanie. Do poświadczenia mającego zastosowanie, zgodnie z powoływanymi wyżej przepisami, ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego stosowane jest „zaświadczenie o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej”, tj. formularz A1. (...) ten jest wydawany przez instytucję ubezpieczeniową państwa, w którym praca miała być świadczona, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego. Przedstawienie w niniejszej sprawie wskazanego dokumentu, w myśl przywołanego przepisu unijnego wykonawczego, w istocie przesądziłoby kwestię istnienia elementu transgranicznego i tym samym uzasadniałoby stosowanie materialnego prawa unijnego. Natomiast brak tego dokumentu spowodował, że do czasu wiarygodnego wykazania przez ubezpieczonego istnienia przesłanki faktycznego wykonywania normalnej pracy na rzecz pracodawcy brytyjskiego, do sytuacji ubezpieczonego mogły mieć zastosowanie wyłącznie przepisy prawa krajowego.

Wspomnieć należy o prawnych następstwach otrzymania formularza A1. Zgodnie z art. 5 rozporządzenia 987/2009, dokumenty wydane przez instytucje ubezpieczeniowe dla celów stosowania przepisów Tytułu II rozporządzenia 883/2004 są akceptowane przez instytucje pozostałych państw członkowskich tak długo, jak długo nie zostaną wycofane lub uznane za nieważne przez państwo członkowskie, w którym zostały wydane. W przypadku wątpliwości inna instytucja ubezpieczeniowa może zwrócić się do instytucji, która wydała dany dokument, z wnioskiem o ponowne zbadanie zasadności jego poświadczenia. Jeżeli zostanie stwierdzone, że został wydany nieprawidłowo, powinien zostać wycofany. Powołany artykuł w zasadzie powtarza treść orzeczenia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawach: H.-K. (C-2/05) oraz B. (C-178/97). Ponieważ w sprawie bezspornym pozostawał fakt niewydania zaświadczenia A1 przez brytyjską instytucję, nie zachodziła konieczność badania zasadności jego poświadczenia.

Mając na uwadze powołane wyżej przepisy, jeżeli właściwa brytyjska instytucja ubezpieczeniowa stwierdziłaby podleganie w spornym okresie przez odwołującego ubezpieczeniom społecznym w Wielkiej Brytanii, to wyłączyłoby to możliwość uznania, że odwołujący podlegał wówczas polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Reguły kolizyjne są bowiem wprowadzane po to, aby uniknąć sytuacji, w której ubezpieczony podlega

jednocześnie ustawodawstwu więcej niż jednego państwa członkowskiego, a w konsekwencji - podlega jednocześnie ubezpieczeniom społecznym w więcej niż jednym państwie członkowskim.

Jest oczywiste, że instytucja miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o ustalenie ubezpieczenia społecznego w innym państwie może powziąć wątpliwości co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, lecz trzeba podkreślić, iż może chodzić jedynie o wątpliwości co do określenia ustawodawstwa mającego zastosowanie do zainteresowanego, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia nr 987/2009, czyli niepewności co do tego, czy osoba wnosząca o ustalenie prawa właściwego jest objęta systemem zabezpieczenia społecznego w więcej niż jednym państwie członkowskim. Wątpliwości tych instytucja miejsca zamieszkania wnioskodawcy nie może sama rozstrzygać, lecz musi dostosować się do trybu rozwiązywania sporów co do ustalenia ustawodawstwa właściwego wskazanego w szczególności o art. 6, 15 oraz 16 rozporządzenia nr 987/2009, które nakazują zwrócić się - w przypadku istnienia wątpliwości bądź rozbieżności - do instytucji innego państwa członkowskiego.

Instytucje niezwłocznie dostarczają lub wymieniają między sobą wszystkie dane niezbędne dla ustanowienia i określenia praw i obowiązków osób, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe. Przekazywanie tych danych odbywa się bezpośrednio pomiędzy samymi instytucjami lub za pośrednictwem instytucji łącznikowych. Zastosowanie ma również decyzja Nr (...) Komisji Administracyjnej w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 (Dz.U. UE C 106 z 24 kwietnia 2010 r.).

Poinformowanie więc przez osobę wykonującą pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich instytucji wyznaczonej przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, wymaga - ze względu na zaistnienie czynnika ponadkrajowego w ubezpieczeniu społecznym - zastosowania procedury przestrzegającej właściwości i kompetencji instytucji ubezpieczeń społecznych, przewidzianej w przepisach art. 16 rozporządzenia nr 987/2009.

Zgodnie z art. 16 Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.UE.L 284 poz. 1 z późn. zm.) osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania (ust. 1). Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu (ust. 2). Tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, lub przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii (ust. 3). W przypadku, gdy z uwagi na brak pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje lub władze dwóch lub więcej państw członkowskich, na wniosek jednej lub więcej instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich lub na wniosek samych właściwych władz, ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego jest określone na mocy wspólnego porozumienia, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego. W przypadku rozbieżności opinii między zainteresowanymi instytucjami lub właściwymi władzami podmioty te starają się dojść do porozumienia zgodnie z warunkami ustalonymi powyżej, a zastosowanie ma art. 6 rozporządzenia wykonawczego (ust. 4).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że organ rentowy zasadnie, po złożeniu przez odwołującego oświadczenia z dnia 6 sierpnia 2013 r., wezwał M. O. do przedłożenia informacji i dokumentów, potwierdzających element transgraniczny jego aktywności zawodowej. Jednocześnie w ramach procedury zapoczątkowanej przez organ rentowy, brytyjska instytucja ubezpieczeniowa podjęła działania w celu zweryfikowania czy M. O. podlega brytyjskiemu ustawodawstwu i w konsekwencji, czy podlega brytyjskiemu ubezpieczeniu społecznemu. W toku postępowania wyjaśniającego brytyjska instytucja ustaliła, że odwołujący nie posiada brytyjskiego numeru ubezpieczenia, (...) oraz jej pracownicy nie prowadzą czynności związanych z działalnością gospodarczą na terenie Wielkiej Brytanii, adres firmy: 207 (...), 3rd (...), W1B 3HH L. stanowi adres biura wirtualnego używany wyłącznie do przekazywania korespondencji, a (...) jest nazwą jednoosobowej działalności prowadzonej na własny rachunek założonej przez obywatela polskiego K. K., która pomaga obywatelom Polski ominąć ustawodawstwo polskie dotyczące prowadzenia działalności przez uzyskanie formularza A1 w Wielkiej Brytanii. Jednocześnie brytyjska instytucja oświadczyła, że nie będzie wydawać formularza A1 pracownikom (...) i nie będą oni podlegać ustawodawstwu Wielkiej Brytanii, a w związku z prowadzonymi przez nich działalnościami na własnych rachunek w Polsce, będą podlegać polskiemu ustawodawstwu. Z uwagi na uzyskanie przez organ rentowy stanowiska właściwej instytucji brytyjskiej jeszcze przed przedłożeniem przez odwołującego informacji i dokumentów, mających potwierdzać zatrudnienie w Wielkiej Brytanii, zbędnym stało się wstępne tymczasowe określenie właściwego ustawodawstwa, albowiem możliwym było już ostateczne określenie, gdyż nie można zapominać, że organ rentowy nie był uprawniony do kwestionowania stanowiska brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej, a taką możliwość posiadał jedynie M. O., z czego jednak nie skorzystał.

Poza tym nie sposób pominąć najnowszego stanowiska Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2016 r., sygn. akt III UK 61/15, w którym Sąd ten wyraził pogląd, że w przypadku niewykazania elementu transgranicznego, tj. nie udowodnienia przez podmiot domagający się wyłączenia z polskiego ubezpieczenia społecznego na rzecz objęcia ubezpieczeniem innego Państwa Członkowskiego, zamieszkiwania na terytorium tego państwa w celu świadczenia pracy na warunkach zapisanych w umowie i faktycznego jej wykonywania, organ rentowy nie ma obowiązku wszczynania procedury z art. 16 rozporządzenia wykonawczego, jeżeli tylko pomiędzy obiema instytucjami nie ma wątpliwości, co do podlegania ubezpieczonego ustawodawstwu jednego z nich. Z powyższego wynika, że w okolicznościach niniejszej sprawy organ rentowy nie miał obowiązku wydawania decyzji tymczasowej.

Jak wynika z przedstawionych okoliczności, ubezpieczony nie udowodnił, że podlega innemu ustawodawstwu z zakresu ubezpieczenia społecznego, niż polskie (odwołujący nie przedłożył zaświadczenia A1 wystawionego przez brytyjską instytucję właściwą, a wręcz przeciwnie – oświadczył, że nie podlega takim ubezpieczeniom w innych państwach), a nawet wątpliwe jawi się faktyczne wykonywanie pracy przez odwołującego na rzecz brytyjskiego pracodawcy, zatem nawet z uwagi na brak elementu transgranicznego, pozwalającego na stosowanie prawa unijnego, słusznie organ rentowy ocenił sytuację prawną ubezpieczonego przy zastosowaniu prawa krajowego i ustawy systemowej. Fakt, że ubezpieczony zawarł umowę o pracę z pracodawcą brytyjskim, nie przesądza, że do ubezpieczonego miały zastosowanie przepisy prawa unijnego, zważywszy, iż organ rentowy nie miał wątpliwości co do tego, czy ubezpieczony w ogóle nie podlega prawodawstwu unijnemu, a to wobec faktu nieświadczenia pracy na terenie Wielkiej Brytanii, potwierdzonego przez instytucję brytyjską.

Jednocześnie poza przedmiotem sporu pozostawała okoliczność prowadzenia przez odwołującego pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie Polski, gdyż odwołujący w żaden sposób nie zaprzeczył temu faktowi.

Reasumując, w sprawie nie było podstaw stwierdzenia, że doszło do naruszenia przepisów rozporządzenia nr 883/2004 i rozporządzenia nr 987/2009. Natomiast odwołujący w myśl cytowanych przepisów podlega polskiemu ustawodawstwu. Z uwagi na treść art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, prowadzenie działalności gospodarczej rodziło obowiązek ubezpieczeń społecznych.

W związku z powyższym - na podstawie w/w przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. - Sąd oddalił odwołanie M. O. jako bezzasadne (pkt 1 wyroku).

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów zapadło w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.) w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1667), mając na uwadze charakter sprawy i nakład pracy pełnomocnika organu rentowego. Wobec powyższego należało zasądzić od odwołującego na rzecz pozwanego organu rentowego kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2 wyroku).

/-/ M. M.